

KULTURNE MREŽE I KULTURNI PORTALI - NOVA INFRASTRUKTURA KULTURNOG SEKTORA

ALEKSANDRA UZELAC

**Institut za međunarodne odnose
(IMO)**

Zagreb, Hrvatska

UVOD

Analizirajući različite tipove mreža, Eugene Tacher postavio je pitanje o tome na koji se način može iščitati odnos između povezivanja u komunikacijskom smislu i nastajanja različitih tipova zajednica ili *“Are we connected because we are collective, or are we collective because we are connected?”* (Tacher, Networks, Swarms, Multitudes, www.ctheory.net/text_file.asp?pick=422) Tacher razlikuje tri različita tipa mrežnih struktura: tehnički infrastrukturni tip mreže (Internet), biološki tip mreže (rojevi) ili pak mnoštva (globalni politički pokreti). Osim ta tri spomenuta tipa, u svakodnevnoj se praksi susrećemo i s mnoštvom “organizacijskih mreža“, poput mnogih postojećih sektorskih ili pak tematskih mreža i udruženja. Osim spomenutih mrežnih struktura, brzim razvojem informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT) i, posebice, Interneta počinje se sve više govoriti i o digitalnim mrežama. Neke nas od tih struktura jednostavno povezuju s nekim informacijskim resursima, dok nas druge transformiraju u članove određene zajednice. Obilježja

tih mreža nisu jednaka, no razlike među njima katkad nisu jasno uočljive zbog uporabe iste terminologije.

Primjena ICT-a utječe na način rada u kulturnom sektoru, tj. digitalizacija i primjena informacijsko-komunikacijskih tehnologija stvara novi kontekst u kojemu kulturne ustanove djeluju. Primjena ICT-a i mrežni kontekst Interneta omogućili su nastanak brojnih informacijskih resursa na mreži i kulturni je sektor već više od desetljeća zastupljen i u virtualnom okruženju. Novi oblici organizacije informacija i znanja te komunikacije, nastali kombinacijom i spajanjem sustava komunikacija, emitiranja, izdavaštva i računalne industrije, posljedica su trenda tehnološke konvergencije. Nove informacijske tehnologije omogućile su nove načine primjene i komunikacije informacija, a digitalizacija je omogućila lako i brzo spremanje, reprodukciju, distribuciju i primjenu različitih vrsta informacija. Stoga analizom valja utvrditi je li kulturni sektor usvojio nove mrežne (i virtualne) načine rada i donosi li postojeća infrastruktura stvaranju mrežnih zajednica ili ne.

KULTURNE MREŽE - STVARNE I VIRTUALNE

U 1990-im godinama mreže su postale popularne organizacijske strukture u kulturnom sektoru Europe. Smatra se da su kulturne mreže “komunikacijska infrastruktura europske kulturne suradnje” (DeVlieg, Evaluation Criteria for Cultural Networks in Europe, www.efah.org/en/resources_for_culture/networking/evaluationnetworksma.pdf).

Prema definiciji Minichbauera i Mitterdorfera, kulturna je mreža “struktura

i način rada koju karakterizira nehijerarhijska, horizontalna suradnja, transnacionalna orijentacija, povezanost najširih društvenih slojeva, nereprezentativni značaj, raznolikost i odsutnost centara moći” (Raimund Minichbauer and Elke Mitterdorfer. *European Cultural Networks and Networking in Central and Eastern Europe*, eiPCP, 2000, http://www.eipcp.net/studien/s01/ecn_en1.pdf*). Dakle, minimalni zahtjev da bismo nešto mogli nazvati mrežom jest da je struktura stvorena za dugoročnu suradnju (a ne samo radi realizacije određenog projekta), da postoji cilj koji se želi realizirati, da se održavaju povremeni fizički susreti i da mreža ima članove. Još jedno obilježje mreža koju ističu brojni autori jest dobrovoljno sudjelovanje u mreži te nerigidna struktura koja svoje funkcioniranje može nastaviti i ako neki član odluči ne sudjelovati više u mreži.

Mreže su postale popularne jer omogućuju fleksibilnu suradnju, rješavaju konkretne probleme svojih članova, povezuju ljude zajedničkih interesa, omogućuju suradnju institucija na zajedničkim projektima i nude svojim članovima učinkovite komunikacijske kanale.

Za uspjeh mreže važna je komunikacija. Da bi bile učinkovite, mreže moraju imati pouzdane informacije i omogućiti članovima jednostavnu međusobnu komunikaciju. Prednost je mreža pred ostalim javnim komunikacijskim kanalima i to što korisnicima olakšavaju snalaženje u današnjoj situaciji preobilja informacija. One se orijentiraju na konkretne teme i određene tipove korisnika, filtrirajući informacije i omogućujući članovima pristup relevantnim i pouzdanim informacijama. Brza i jednostavna online ko-

munikacija unapređuje komunikaciju i razmjenu informacija među članovima mreže. Paradigma nove informacijske tehnologije temelj je umreženog društva koje opisuje Castells, a omogućila je širenje mrežnih modela i, posebice, virtualnih mreža. Glavni elementi te paradigme (informacija kao osnovni ili sirovi materijal, mrežna logika, fleksibilnost) ujedno su i osnovna obilježja kulturnih mreža. Zato je razumljiva preobrazba mnogih kulturnih mreža u virtualne mreže radi povećanja učinkovitosti rada. Kako je Internet postao osnovna informacijska infrastruktura, u svim su razvijenim zemljama različite virtualne mreže i portali postali dio virtualnog pejzaža kulturnog sektora. Promatrajući neke postojeće virtualne mreže u području kulture, možemo primijetiti da su one ili krenule od postojeće osnovice članova stvarnih kulturnih mreža i zatim proširile svoje aktivnosti na virtualno područje, ili su započele svoje djelovanje radi osiguranja infrastrukture kulturnim organizacijama i krajnjim korisnicima koji ponajprije trebaju biti motivirani da bi pristali na suradnju, što je većinom slučaj s mnogim postojećim culturenets stranicama i portalima. Međutim, u pokušaju pružanja potrebnih usluga svojim članovima i korisnicima, one većinom pokušavaju balansirati između tehnološke baze za komunikaciju i informacijskih elemenata. Kulturne mreže, baš kao i komunikacijske, omogućuju pristup svojim članovima/korisnicima, i njihovo je spajanje u virtualne mreže pokušaj pružanja strukture profesionalnim virtualnim zajednicama u kulturnom sektoru. Virtualnu zajednicu lakše je izgraditi preobrazbom postojeće kulturne zajednice nego iz temelja, bez osnove u liku postojeće

kulturne zajednice. Tada se motivacija i povjerenje među članovima mreže također moraju izgraditi iz temelja, pa je proces nešto složeniji. S tim su ciljevima vođene brojne rasprave na forumima, kreirane liste adresa elektroničke pošte (engl. mailing lists) i specijalizirani portali. Njihova učinkovitost ovisi o motivaciji, interesima i ciljevima članova. Danas smo svjedoci brzog umnožavanja različitih portala¹ i pitanje je možemo li ih smatrati virtualnim mrežama u ovdje opisanom smislu, tj. strukturama koje podupiru kulturnu suradnju.

PRIMJER CULTURENETA CROATIA – PORTAL ILI MREŽA?

Pitanje važno i za kulturne institucije koje nude sadržaj, i za korisnike glasi: kako osigurati da korisnici pronađu sadržaj dostupan online? Strategije za privlačenje pažnje i filtriranje važni su elementi u razvoju svakoga elektroničkoga kulturnog servisa. Postojeći mehanizmi pomoću kojih korisnici dolaze do informacija što ih zanimaju jesu online pretraživači, elektroničke brošure, specijalizirani portali i virtualne mreže. Tematski portali, mreže i brošure smatraju se važnima jer nastoje uvesti 'kontrolu kvalitete' dostupnih podataka, tj. proslijediti samo relevantne informacije.

Za kulturne web stranice važno je s kojim su serverima i portalima povezane. Različiti portali, poput komercijalnih, kulturnih, edukacijskih, turističkih,

regionalnih ili gradskih, na kulturne web stranice dovode specijalne grupe korisnika. Portal je utoliko popularniji i učinkovitiji ukoliko ispunjava potrebe grupe korisnika. Upravljanje portalom trebalo bi obuhvaćati i strategiju njegova smještanja u adekvatan kontekst, uz dobro razvijenu komunikacijsku strategiju kojom se korisnici i kreatori sadržaja povezuju s portalovim resursima. U procesu sve veće komercijalizacije Interneta mnoge su europske zemlje prepoznale važnost osiguranja javne infrastrukture za pristup postojećim kulturnim web stranicama i učinile ih dijelom svojih kulturnih strategija.

U kontekstu nagloga tehnološkog, ekonomskog i socijalnog razvoja u posljednjem je desetljeću stvoren koncept "cultureneta", slobodnoga i javnog online pristupa informacijama o kulturnim izvorima i aktivnostima.² Culturenets su pokušali zadovoljiti potrebe kulturnih djelatnika i šire javnosti zainteresirane za kulturu i kulturne teme. Njihova uloga u 1990-ima nije bila samo omogućiti jednostavan pristup postojećim kulturnim web stranicama, nego i pomoći u razvoju online kulturnih resursa i zajedničkih standarda. Danas različiti kulturni portali nemaju samo funkciju pretraživače nego su i glavne poveznice između stvaralaca kulturnih proizvoda dostupnih na Internetu i kulturne publike.

CILJEVI I USLUGE

Godine 2001. Ministarstvo kulture i Institut Otvoreno društvo Hrvatska zajednički su osnovali portal CultureNet

¹ Kulturni portali ili poveznici definirani su kao centralno koordinirani weborijentirani poveznici koji nude pristup akreditiranim mrežnim stranicama s ograničenim originalnim sadržajem ili drugim izvorima dostupnima na web lokaciji poveznika. (Digicult Report, pp 56.).

² Definicija je preuzeta iz Izvještaja o evaluaciji CultureNetSweden, 1999.

Hrvatska. Njegov je zadatak bilo jačanje kulturnog sektora u Hrvatskoj izgradnjom zajedničke virtualne kulturne platforme, pružanjem alata za izmjenu informacija izgrađenih upotrebom novih tehnologija te poticanjem aktivnog sudjelovanja umjetnika i opće javnosti na portalu. Trebalo je osigurati interaktivnost portala, tj. izgraditi poveznice ili veze te formirati zajednicu odnosno kolektiv. Glavni ciljevi projekta bili su:

- omogućivanje jednostavnog pristupa svim virtualnim kulturnim resursima u Hrvatskoj putem jedinstvene ulazne točke;
- promoviranje različitih tema iz kulture i novih tehnologija;
- omogućivanje kulturnim djelatnicima da pronađu željene informacije i partnere za suradnju u svojim projektima.

CultureNet je namijenjen hrvatskim umjetnicima, kulturnim djelatnicima, široj javnosti te stranim posjetiteljima u potrazi za informacijama o hrvatskoj kulturi. Kada je CultureNet Croatia počeo djelovati, mrežni izvori u kulturnom sektoru bili su prilično oskudni. Godine 2001. većina je kulturnih ustanova na svojim web stranicama nudila samo osnovne informacije, stranice su bile statične i rijetko obnavljane, a kulturne institucije uglavnom nisu nudile razvijene virtualne servise ili proizvode. Bilo je nekoliko sektorskih referentnih točaka na Internetu, kao što su MDC – Muzejski dokumentacijski centar, Hrvatski centar ITI ili Muzički informacijski centar, koje su pružale informacije o muzejima, kazalištu ili glazbi, u području vlastitoga interesa, ali za mnoge kulturne sektore takva informacijska infrastruktura nije postojala. Tako je prvi zadatak Culture-

Neta Croatia bilo mapiranje hrvatskoga kulturnog sektora (uključujući i institucije koje nisu bile zastupljene online) i osiguravanje komunikacijskog mehanizma pomoću kojega je kulturno osoblje moglo lako najaviti i diseminirati novosti i informacije. Budući da nisu postojale već razvijene sustavne intersektorske referentne informacije, to se činilo zadovoljavajućom polaznom točkom za projekt.

Inicijalni razvoj tog projekta trajao je tri godine. U prvoj su godini početne aktivnosti bile orijentirane prema odabiru odgovarajuće tehnologije, uspostavi temeljnih servisa i mapiranju informacija te izgradnji modela suradnje sa stručnim djelatnicima u kulturi. Nakon nekoliko mjeseci pripremne faze, u kojoj je bila postavljena organizacijska struktura i obavljeno detaljno mapiranje informacija, u srpnju 2001. godine inicijalna je verzija s osnovnim informacijama postavljena online. Portal je počeo raditi kao eksperimentalna radna verzija dostupna na www.culturenet.hr. Glavni cilj te verzije web stranica bilo je informiranje javnosti o projektu i davanje naznake o tome što bi on trebao postati. Trebalo je pronaći odgovarajuće jeftino i praktično rješenje koje bi se moglo i brzo realizirati.

Portal je u početku nudio ove servise:

- **bazu podataka hrvatskih kulturnih institucija** (s poveznicama prema njihovim web stranicama ako su ih imali);
- **kalendar kulturnih događanja u Hrvatskoj** (s poveznicama prema postojećim web stranicama);
- **informacije o europskim i međunarodnim fondacijama i mrežama** (s poveznicama prema njihovim web stranicama).

Da bi se poboljšala kvaliteta informacija s područja kulture, u drugoj verziji portala, objavljenoj u ljeto 2002. godine, u suradnji s ostalim ključnim referentnim centrima različitih kulturnih sektora u Hrvatskoj razvijene su neke zajedničke informacijske usluge. Tematski segmenti za različita kulturna polja bili su naručeni od vodećih institucija ili stručnih djelatnika različitih područja kulture te je razvijena sekcija vijesti (u suradnji sa SCCA- Institutom za suvremenu umjetnost iz Zagreba, www.scca.hr). Kako su se vijesti objavljivale svakodnevno, taj segment vijesti, nazvan Info-servis, uvelike je pridonio dinamici portala. Opisane usluge fokusirane su uglavnom na pružanje strukturalnih informacija korisnicima (tj. ispunjavale su funkciju poveznika usmjerenog prema subjektu), a ne toliko na to da korisnicima omoguće izravnu međusobnu komunikaciju. Spomenuti segmenti, osim info-servisa, bili su uglavnom statička informacija i nisu omogućivali dinamički protok informacija na portalu. Ipak, budući da je sadržaj portala usmjeren prema tekućim kulturnim aktivnostima koje organiziraju kulturni stručni djelatnici (tj. ciljna skupina korisnika na portalu), on se mora osloniti na komunikaciju s korisnicima kao glavnim opskrbljivačima sadržajem.

Nakon dizajna osnovnih servisa i faze početnog prikupljanja informacija, glavni izazov s kojim se CultureNet Croatia morao suočiti bila je izgradnja zajednice sastavljene od zainteresiranih korisnika koji će se redovito koristiti portalom i objavljivati informacije o svojem radu na njemu. Prve usluge bile su namijenjene kulturnim stručnim djelatnicima, jer su oni bili glavna ciljna skupina, kao i spomenutim opskrbljivačima informa-

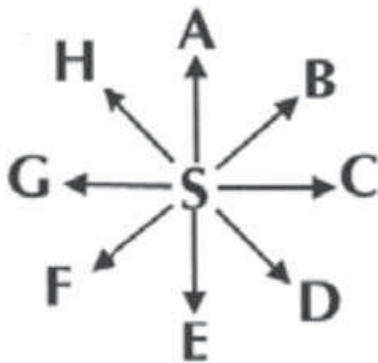
cijama. Poduzete su mjere za identificiranje najjačih institucija ili udruga u različitim kulturnim sektorima koje su imale zadaću slanja informacija. Postojeće profesionalne udruge bile su obaviještene o projektu i pozvane su na suradnju. Ponuđena im je mogućnost kreiranja pretplatničkih lista adresa elektroničke pošte. Informacije odaslane putem različitih posebnih pretplatničkih lista također su bile dostupne preko infoservisa i dnevnih elektroničkih biltena (engl. newsletter) i na taj su način mogle doprijeti do šire publike. S obzirom na to da portal arhivira svoje vijesti, kulturne su udruge također dobile i uslugu arhiviranja vijesti koje su objavile na portalu. Opisane aktivnosti povećale su zanimanje korisnika za portal te su danas najposjećeniji segmenti portala Katalog kulturnih institucija i Infoservis – 2/3 svih korisnika pristupa tim dvjema uslugama, dok 1/3 čine posjeti svim ostalim dostupnim izvorima, što upućuje na to da ti segmenti najbolje odgovaraju potrebama korisnika. Segmenti namijenjeni širokoj javnosti, poput Panorame, manje su korišteni, što ipak ne iznenađuje jer su informacije u tom segmentu prezentacijske prirode, odnosno nisu dinamične te se sadržaj tog segmenta ne mijenja često.

Iako su prvobitni planovi obuhvaćali širi spektar informacijskih usluga, ograničena ljudska i financijska sredstva spriječila su brži razvoj portala. Također, s obzirom na to da portal omogućuje samo ograničenu interaktivnost u određenim segmentima, obnavljanje sadržaja zadaća je osoblja portala, što ograničava kapacitete obnavljanja informacija i razvoja novih projekata. Imajući na umu postojeća ograničenja, nakon četiri godine djelo-

vanja otvara se mogućnost ponovnog osmišljanja buduće strategije za razvoj CultureNeta.

EVALUACIJA MREŽNE STRUKTURE CULTURENET-A CROATIA

Dosada razvijeni servisi portala mogu se analizirati na temelju nekoliko faza. Referentni informacijski servisi osigurali su stvaranje interdisciplinarnog poveznika orijentiranoga prema subjektima, dostupnoga u mrežnom okruženju Interneta. Njegov prvotni model opisuje sljedeća slika.³

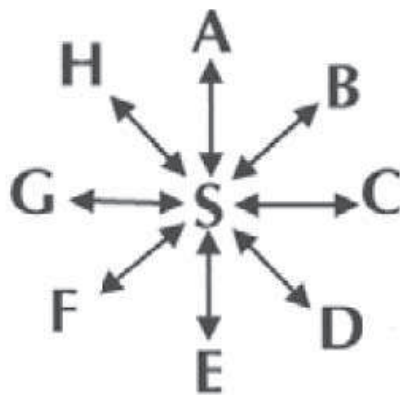

Prema Paulu Starkeyu, taj se model ne smatra mrežom nego servisom za diseminaciju informacija jer ne omogućuje uzajamnost komunikacije (od krajnjih korisnika prema mrežnom centru/tajništvu). Naziva se broadcasting model i koriste ga portali namijenjeni široj javnosti, a CultureNet Croatia njime se služio na samom početku, uspostavljajući usluge poput kataloga kulturnih ustanova, kalendara kulturnih događanja, baze

³ Paul Starkey opisao je nekoliko mrežnih modela u svojoj knjizi *Umrežavanje za razvoj* (engl. *Networking for development*), IFRTD, 1999. Ilustracije su preuzete iz njegova djela.

podataka fondacija itd. Taj mrežni model ne potiče korisnike na sudjelovanje u razmjeni sadržaja nego samo na njegovu uporabu.

U drugoj fazi CultureNet Croatia promijenio je svoj mrežni model olakšavajući time komunikaciju krajnjih korisnika s mrežnom upravom. Korisnicima je omogućeno da upotrebljavaju portal za diseminaciju svojih informacija putem info-servisa i dnevnih pretplatničkih lista.

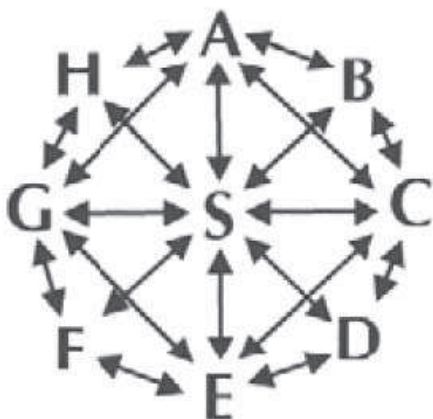

Drugi opisani model povećao je mogućnosti izmjene informacija putem portala, a upotreba portala znatno se povećala nakon pokretanja info-servisa⁴. Oba su modela omogućila korisnicima povezanost, no na toj razini ipak još nema strukturnih mogućnosti za osnivanje virtualnih zajednica, tj. za transformaciju korisnika u zajednicu ili 'kolektiv'. Njihova je glavna zadaća in-

⁴ Danas portal ima postojan broj korisnika i ostvaruje otprilike 6.000 posjeta u mjesecu. Iako to nije velik broj u usporedbi s komercijalnim portalima namijenjenim široj javnosti, za hrvatski kulturni sektor to nije beznačajan broj. Otprilike 2.000 korisnika pretplaćeno je na portalovu dnevnu elektroničku poštu, 6.000 na elektronički bilten, a korisnici portala neprekidno se uključuju u portalov info-servis.

formiranje korisnika o relevantnim novostima putem uspostavljenih informativnih servisa.

Drugi model predstavlja sadašnju fazu strukture CultureNet Croatia portala. Da bismo transformirali postojeći mrežni model u smjeru modela prethodno opisanih kulturnih mreža (kao platforme za kulturnu suradnju), portal bi kao rezultat svojih aktivnosti, trebao biti sposoban generirati pravu suradnju među nekim svojim članovima. Model prikazan sljedećom ilustracijom opisuje tu situaciju, u kojoj mrežna uprava samo pospješuje zajedničke aktivnosti članova i zajedničke projekte utemeljene na suradnji (kao u prethodno opisanim kulturnim mrežama).

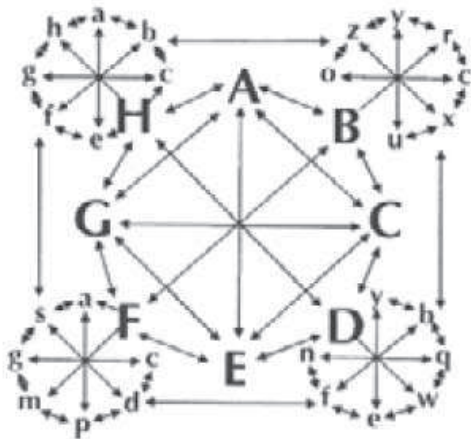
Ovaj model ne opisuje portal CultureNet Croatia. Iako je njegova misija zamišljena kao *jačanje kulturnog sektora u Hrvatskoj kreiranjem zajedničke virtualne kulturne platforme, kao i osiguranje aktivnog sudjelovanja umjetnika i šire javnosti i njihove interakcije*, ne može se očekivati da će portal koji nema specifičan užu fokus, nego pokriva različite kulturne sektore i tematske sadržaje, generirati aktivnu zajednicu privrženih članova koji se ozbiljno posvećuju temama portala i zajedničkim projektima. Strategiju treba

usmjeriti prema izgradnji održivih odnosa s kulturnim djelatnicima koji portal opskrbljuju sadržajem i korisnicima, te pružanju onih vrsta informacijskih servisa kojih trenutačno nedostaje u kulturnom sektoru.

Moguća strategija budućeg razvoja portala mogla bi biti orijentirana prema izgradnji sustavne informacijske infrastrukture koja bi podupirala kulturna istraživanja (osobito istraživanja u području kulturnih politika u Hrvatskoj). Razvijajući “on-line tematsku bibliografiju” članaka i studija povezanih s kulturnom politikom te omogućujući korisnicima da arhiviraju svoj rad na portalu ili da kreiraju link na dostupnome mjestu, poveznicama (linkovima) s postojećim online časopisima za kulturne studije ili pokretanjem serije kulturnih studija odnosno elektroničkog časopisa/portala za kulturu premostila bi se postojeća praznina u toj vrsti informacija namijenjenih specifičnijoj kategoriji korisnika – kulturnim istraživačima i kreatorima kulturne politike za koje u Hrvatskoj ne postoji centar koji bi ih opskrbljivao potrebnim informacijama. Takav bi smjer daljnjeg razvoja portala koristio Ministarstvu kulture, koje danas vodi portal, zbog prednosti proizašlih iz novonastalih usustavljenih izvora. Takve bi usluge također pridonijele kreiranju zajedničke virtualne kulturne platforme, što je i zamišljena vizija portala, ali više u smislu izgradnje infrastrukture znanja za kulturni sektor negoli stvarne virtualne zajednice s predanim članovima.

Tijekom četiri godine rada portala njegov se okolni kontekst promijenio. Dok je u počecima CultureNet pokušao mapirati hrvatski kulturni sektor u situaciji malobrojnih mrežnih izvora, 2003. i 2004.

godine uvjeti su se promijenili te danas postoje i drugi tematski kulturni portali, a i povećao se i broj kulturnih institucija s vlastitim web stranicama. Mrežna struktura implicira decentralizaciju i ako je u početku bilo nužno izgraditi referentnu točku i poveznik putem kojega bi hrvatski kulturni resursi bili mapirani u jednu referentnu točku, danas to više nije dovoljno. Mrežna suradnja u svakodnevnim aktivnostima kulturnih institucija u Hrvatskoj nije toliko velika, tako da je pokretanje virtualnih projekata u suradnji s ostalim partnerima još uvijek izazov. Kad bi portal imao sredstva za razvijanje aktivnosti koje se ne bi temeljile na jednostavnoj razmjeni informacija nego na pokretanju projekata u suradnji s ostalim kulturnim institucijama, mogao bi se razviti još jedan mrežni model na području kulture – model zasnovan na decentralizaciji.

Taj bi mrežni model mogao biti prikladan za različite zajednice i za njihove zajedničke aktivnosti u različitim povezanim potpodručjima (muzeji, knjižnice, kazališta, kulturni turizam itd.), za uspostavljanje suradnje s postojećim tematskim portalima te za razvoj različitih virtualnih projekata utemeljenih na su-

radnji. Iako je jedan od početnih ciljeva portala bilo i promoviranje različitih pitanja iz kulture i tehnologije, njegove se aktivnosti nikada nisu počele razvijati u tom smjeru i sve su aktivnosti na portalu bile ograničene na mapiranje resursa i razmjenu informacija. Da bi se uključili u zajedničke virtualne projekte, različiti se partneri trebaju međusobno prepoznati, trebaju im se ponuditi sredstva i dizajnirati planirani servisi u bliskoj suradnji s njima. Taj model funkcionira samo ako čini istinsko partnerstvo svih uključenih.

ZAKLJUČCI

Nejasnom upotrebom pojma mreže projektu se mogu nametnuti očekivanja koja on ne može ispuniti samo izgradnjom informacijske infrastrukture. U četiri godine rada portal CultureNet Croatia pridonio je boljem protoku informacija u kulturnom sektoru i unaprijedio komunikaciju među kulturnim djelatnicima i zainteresiranom javnošću. Projekt je ispunio postojeću prazninu u Hrvatskoj razvojem sustavne informacijske infrastrukture u kulturnom području na nacionalnoj razini (poveznik orijentiran prema subjektima), razvojem servisa koji su olakšali izmjenu informacija među stručnim djelatnicima u kulturi, poboljšanjem pristupa informacijama o mogućnostima kulturne suradnje u Europi i, u manjem opsegu – preko svoje engleske verzije – prezentirajući informacije o hrvatskoj kulturnoj sceni europskim kulturnim stručnim djelatnicima i široj javnosti.

Iako su prvotna očekivanja također upućivala na to da bi CultureNet trebao pridonijeti unapređenju upotrebe internetskih alata kulturnih djelatnika i

razmjeni iskustava i znanja na području primjene informacijskih tehnologija i Interneta u kulturi, CultureNet Hrvatska, nije pridonio daljnjem razvoju virtualne kulture ili promoviranju mrežne suradnje u kulturnom sektoru.

Danas je taj projekt suočen s novim izazovom. On može i dalje biti komunikacijski kanal za najavu različitih novosti i tekućih događanja i mapirati postojeće kulturne resurse (kao još uvijek vrlo koristan kanal), ili može izabrati promjenu prema decentraliziranome modelu kojim bi se pokušala stvoriti stvarna mreža zasnovana na suradnji u području elektroničke kulture u Hrvatskoj. Jasno je da se opisane kulturne mreže ne oslanjaju samo na mrežnu informacijsku infrastrukturu, one imaju zajednički cilj, zajedničke projekte i članove koji u njima sudjeluju dobrovoljno. Ako se CultureNet Croatia nada preobrazbi u decentraliziranu mrežu, mora prepoznati specifične potrebe pojedinih grupa korisnika/članova i razviti različite servise utemeljene na njihovim stvarnim potrebama. Previše je neodređeno reći da je portal namijenjen stručnim djelatnicima u kulturi - prepoznavanje različitih grupa partnera/korisnika, njihovih potreba i mogućih zajedničkih projekata osnova je za uspješan dizajn prave mreže.

LITERATURA

- Castells, Manuel. The Information Age: Economy Society and Culture. Vol. 1 The Rise of the Network Society, Blackwell, 1996.
- DeVlieg, Marianne. Evaluation Criteria for Cultural Networks in Europe, www.efah.org/en/resources_for_culture/networking/evaluationnetworksma.pdf*
- Hargittai, Eszter. Open Portals or Closed Gates, www.princeton.edu/~eszter/portals.html*
- Helland Hauge, Jostein; Hedstrom, Margaret;

Mallen, George. Evaluation report on CultureNet Sweden. CultureNet Sweden, (1 February 1999), <<http://www.kultur.nu/rapporter/utvarderingsrapporteng.html>>, 10. 03. 2000, 55 str.

Minichbauer, Raimund i Mitterdorfer, Elke. European Cultural Networks and Networking in Central and Eastern Europe, eiPCP, 2000, http://www.eipcp.net/studien/s01/ecn_en1.pdf *

Pehn, Gudrun. Networking culture - The role of European cultural networks, Council of Europe, 1999.

Starkey, Paul. Networking for development, IFR-TD, 1999.

Tacher, Eugene. Networks, Swarms, Multitudes, www.ctheory.net/text_file.asp?pick=422

The DigiCult Report: - Technological landscapes for tomorrow cultural economy: Unlocking the value of cultural heritage, ur. Andrea Mulrenin, Luxembourg, European Commission, 2002.

Uzelac, Aleksandra. Prijedlog uspostave virtualnog centra za kulturne informacije CultureNet Croatia www.culturenet.hr/v1/novo/oprojektu/temeljnidokument.asp*, www.culturenet.hr

CULTURENET CROATIA – WEB CENTRE OF CROATIAN CULTURE PROJECT

The first Croatian portal in the field of culture (CultureNetCroatia) was initiated by the Ministry of Culture and the Open Society Institute - Croatia and has been accessible to users since 2001. The aim of the Project was to pool all the available information sources on Croatian culture, encourage its elaboration and enable professionals in culture to find in one place all the information they may need as well as find partners for their projects. Accordingly, the project was geared at promoting cultural co-operation both within Croatia and with foreign countries as well as enhancing better communication between Croatian cultural institutions, between institutions and artists and between all of them and the broader cultural public.

As a joint project it has been accessible on the Web since April 2004 and since then, the project is a responsibility of the Ministry of Culture.

A large number of existing websites and portals does not necessarily guarantee the networking that exceeds the exchange of links and develop-

ment of new joint virtual projects, an issue the cultural sector has been deliberating on for quite some time now. We will analyse our four-year experience regarding the operation of the portal and services developed in order to define the role of the portal today and whether it has succeeded in networking and initiating cooperation between professionals in culture as well as establish what kind of relationship it has achieved with its users.

Along with a review of the project scope to date, the presentation will also contain elements for its evaluation in the context of the changes on the Croatian cultural web scene in the four years of the project's operation. Given that the project has become part of the regular activities of the Ministry of Culture its developmental possibilities within national and international developments in the e-culture sphere need to be reassessed.